

NAAR HUIS

Informatie over het eerste ontslag

INHOUD

01	Inleiding	3
02	Vorbereiding	4
03	Het ontslag	6
04	Wat bij problemen?	10
05	Organisaties	12
06	Specifieke aandachtspunten	13
07	Persoonlijke notities	14
08	Verklarende woordenlijst	15
09	Literatuurlijst	16

01 INLEIDING

Binnenkort gaat je kind voor de eerste keer terug naar huis. We vinden het belangrijk om je te informeren over het ontslag uit het ziekenhuis en over de periodes thuis. In deze brochure geven we een antwoord op veelgestelde vragen.

**Wil je snel een overzicht van de belangrijkste informatie dan volstaat het om de kadertjes te lezen.
In principe weet je daarmee voldoende.**

Hier en daar lees je citaten van ouders die hetzelfde hebben meegemaakt. Zij geven tips die je misschien ook kunnen helpen.

Er is een aparte rubriek voor specifieke aandachtspunten. Elk teamlid kan er raadgevingen of richtlijnen noteren die alleen voor jouw kind van toepassing zijn.

De brochure eindigt met ruimte voor persoonlijke notities, een verklarende woordenlijst en een literatuurlijst.

Aarzel niet om ons bij problemen of vragen te contacteren. Er is altijd iemand aanwezig die je kan helpen.

Het team wenst jullie een goede thuiskomst!

02 VOORBEREIDING

De artsen vertelden dat je zoon of dochter binnen enkele dagen voor het eerst naar huis mag. Dat nieuws kan verschillende reacties en gevoelens teweegbrengen. Niet iedereen reageert op dezelfde manier.

“ Wij waren verrast. Het was allemaal heel spannend, maar we waren vooral heel blij met het vooruitzicht.”

“ Ik was een beetje onzeker. Er moest thuis nog zoveel geregeld worden.
Ik wilde nog zoveel vragen. In het ziekenhuis is het veilig!”

Deze bijzondere gebeurtenis bereiden we samen voor.

Thuis zorgen voor je kind

De verpleegkundigen hebben tijdens de eerste opnameperiode uitleg gegeven over de verzorging.

“ Ze toonden hoe medicatie wordt gegeven en benadrukten het belang van een goede lichaamsverzorging.
Ze vestigden ook de aandacht op een aantal voedingsaspecten en op algemene hygiënische
voorzorgsmaatregelen.”

Veel richtlijnen zijn ook thuis van toepassing en worden in deze brochure beschreven.

Thuis kan je kind of een broer/zus veel vragen stellen over het ziek zijn. Probeer een eerlijk antwoord te geven. Pas de informatie aan de leeftijd, het niveau en de behoeften van het kind aan. Dat wekt vertrouwen. Laat iedereen op zijn eigen manier reageren en steun elkaar zoveel mogelijk. Probeer ook je eigen gevoelens en emoties toe te laten.

“ Ik ga elke zaterdagmiddag met vrienden naar het voetbal kijken, dat geeft mij weer wat energie.”

“ Ik schrijf veel van mij af door een dagboek bij te houden. Het doet mij goed.”

De Koesterverpleegkundigen en sociaal werkers zorgen ervoor dat bijzondere verpleegkundige handelingen zoals sondevoeding, blaassondage, enz. thuis probleemloos kunnen verdergezet worden. Indien nodig, kan je aangepast materiaal – een buggy, toiletstoel of speciale matras – via hen ontlenen.

Vervoer naar huis

Heb je geen eigen vervoer of is het onmogelijk om de rit van en naar het ziekenhuis te maken, dan kan je misschien familie, vrienden of burens inschakelen. Spreek gerust de verpleegkundigen aan wanneer dat niet lukt. Samen met de sociaal werker zoeken we naar een gepaste oplossing. We raden af om het openbaar vervoer te gebruiken omdat het voor je kind vermoeiend is en een risico op besmetting inhoudt.

Hulp thuis

Thuis kan het ineens heel druk zijn: zorg voor andere kinderen, het huishouden, het bezoek of de aandacht voor elkaar. Verschillende mensen kunnen hulp bieden. Vertrouw hen kleine taken toe: de opvang van broers of zussen, boodschappen, thuiswachten, enz. Je kan zelf kiezen wie je actief betreft. Weinig ouders vinden het vanzelfsprekend om hulp te aanvaarden, maar probeer dat toch te doen.

De sociaal werker kan ook helpen bij het zoeken naar professionele hulp in het huishouden of voor opvang van de kinderen.

Soms geven mensen opmerkingen over de ziekte van je kind die moeilijk te begrijpen zijn. Het zijn vaak goedbedoelde, maar slecht verwoorde reacties.

Vertrek

We hebben graag dat je bij het verlaten van de afdeling de kamer volledig ontruimt. Bij een volgende opname krijg je een andere kamer. Wanneer je de kamer kan behouden (bv. na een weekend) laten we dat tijdig weten om onnodig verhuizen te voorkomen.

Verwittig de secretariaatsmedewerkers en de verantwoordelijke verpleegkundige wanneer je de afdeling verlaat. Zij zorgen voor alle administratie rond het ontslag.

Laat de afstandsbediening van de tv in de lade van het koelkastje liggen.

De laatste dagen in het ziekenhuis bespreekt de verpleegkundige verschillende aspecten van het naar huis gaan met jou. Thema's zoals hulp in huis, het vervoer naar huis en het schoonmaken van het huis komen aan bod. Stel je vragen zeker aan een van de teamleden. Zij helpen je bij het zoeken naar een oplossing.

03 HET ONTSLAG

Wanneer?

Het eerste ontslag is een belangrijk moment.

We kunnen het exacte uur moeilijk inschatten. Het geplande vertrekkuur kan wijzigen door een onderzoek, een bloedcontrole, een transfusie, de toediening van medicatie of bepaalde reacties van je kind. Om de kinderen niet te ontgoochelen, delen we het ontslaguur zelden op voorhand mee.

Ontslagblad

Bij elk ontslag geeft de verpleegkundige een ontslagblad mee. Het bevat belangrijke informatie over:

- ▲ isolatiemaatregelen
- ▲ het geneesmiddelenvoorschrift
- ▲ de volgende afspraak

Ga nooit naar huis zonder dat ontslagblad, je mist anders heel veel informatie. De artsen stellen het ontslagblad op. Ze besteden daar de nodige tijd aan omdat het document belangrijke informatie bevat voor de thuisperiode en de heropname. Daarom moet je er soms op wachten.

Breng het secretariaat en de verpleegkundige op de hoogte van jullie vertrek. Vraag in het dagziekenhuis wanneer de volgende opname of afspraak plaatsvindt. Na 17 uur is er geen secretariaatsmedewerker meer aanwezig. Je kan de afdeling dan tijdens de kantooruren contacteren.

Medicatie

Het correct gebruik van geneesmiddelen is belangrijk om een optimaal effect te verkrijgen en bijwerkingen zoveel mogelijk te vermijden.

Ontslagmedicatie

Vaak moet je kind ook thuis geneesmiddelen nemen. Het ontslagblad bevat een medicatieschema waarop de naam van de medicatie, de dosis en het uur van toediening duidelijk staan vermeld. Het is belangrijk om dat lijstje samen met de verpleegkundigen te overlopen.

Er bestaan informatiefiches over de toediening per type geneesmiddel. De verpleegkundige geeft je die fiches mee zodat je thuis op een correcte manier een siroop, capsule of puf kunt toedienen aan je kind.

Waar afhalen?

Je krijgt medicatie voor een beperkt aantal dagen mee naar huis. Als de hoeveelheid niet volstaat, kan je de rest afhalen bij de apotheek in je buurt. De arts geeft daarvoor voldoende voorschriften mee.

Voor sommige geneesmiddelen is een attest vereist. Als je apotheker problemen heeft met de bereiding van bepaalde geneesmiddelen, kan hij steeds contact opnemen met de apotheker in het UZ Gent op het nummer 09 332 29 98.

Sommige geneesmiddelen zijn enkel te verkrijgen via het ziekenhuis. De verpleegkundige of arts zal jou hierover informeren.

Zorg dat je steeds voldoende medicatie in huis hebt. Houd rekening met verlengde weekends en feestdagen.

Medicatie innemen

Je kind neemt de medicatie bij voorkeur met water in. Of andere dranken mogelijk zijn, vraag je het best aan de verpleegkundigen, apotheker of artsen. Je kan ook de medicatiefiches raadplegen.

Meng de medicatie bij voorkeur niet in de voeding. Bij problemen vraag je het best aan de verpleegkundigen, je apotheker of arts of je het geneesmiddel mag mengen in een kleine hoeveelheid voeding. Kinderen eten immers niet altijd het volledige potje yoghurt op of drinken niet de volledige fles melk uit.

De toedieningsuren zijn voornamelijk richturen. Om 8 uur 's morgens wil zeggen: bij het opstaan. Voor adolescenten betekent viermaal per dag 11 uur, 15 uur, 19 uur en 24 uur. Voor kleine kinderen is dat eerder 7 uur, 11 uur, 15 uur en 19 uur.

Weinig geneesmiddelen zijn gebonden aan strikte voorwaarden. Indien wel, staat dat duidelijk vermeld op de medicatiefiches (bv. nuchter, net voor de maaltijd of voor het slapengaan,...).

Bespreek vooraf met de arts of verpleegkundige wat je moet doen wanneer je medicatie bent vergeten te geven op het afgesproken moment.

Overleg steeds met de verantwoordelijke arts van de afdeling als je andere geneesmiddelen wil geven (medicatie tegen allergie, homeopathische producten, vitamines,...). Doe dat nooit op eigen houtje. Een aantal medicijnen heeft nadelige nevenwerkingen of kan een invloed hebben op de therapie. Ook voedingsstoffen (pompelmoessap) of kruiden (Sint-Janskruid) kunnen de werking van bepaalde geneesmiddelen versterken of verzwakken. Gebruik die producten in geen geval.

Verminder of stop de medicatie van je kind nooit op eigen initiatief.

Sommige kinderen worden misselijk als ze denken aan de vele geneesmiddelen. Andere kunnen tabletten of siropen met een sterke smaak moeilijk inslikken. Geef dergelijke problemen door aan de verpleegkundige. Samen met de psychologen of pedagogisch medewerkers kunnen we naar een gepaste oplossing zoeken.

Het kan ook aangewezen zijn om tijdens de ziekenhuisopname eens af te toetsen hoe je kind reageert wanneer jij de medicatie geeft.

Braakt je kind binnen het halfuur na inname, dan moet je de medicatie opnieuw geven. Later moet dat niet. Voor een aantal specifieke geneesmiddelen gelden andere richtlijnen. Die staan duidelijk vermeld op de medicatiefiche.

Bijwerkingen

Wanneer je kind last krijgt van bijwerkingen is het belangrijk de symptomen met je arts te bespreken. Die kan nagaan of er andere geneesmiddelen beschikbaar zijn en of de voorgeschreven dosis goed is. Stop nooit zonder overleg met het gebruik van geneesmiddelen.

Medicatie bewaren

- ▲ Laat medicatie niet in de zon liggen.
- ▲ Bewaar de medicatie op kamertemperatuur, tenzij anders vermeld op de verpakking.
- ▲ Bewaar de medicatie op een droge plaats (bij voorkeur niet in de badkamer) en buiten het bereik van kinderen.
- ▲ Haal de medicatie altijd net voor de inname uit de verpakking.
- ▲ Bewaar medicatie per soort.
- ▲ Neem dagelijkse medicatie mee wanneer je kind ergens naartoe gaat. Er zijn daarvoor handige hulpmiddeltjes op de markt, zoals een medicatiedoosje.
- ▲ Breng de geneesmiddelen ook mee bij dagopname of heropname. Specifieke bereidingen zijn niet voorhanden op de dienst.

Volg de voorschriften i.v.m. medicatie op het ontslagblad:

- ▲ Start niet met medicatie op eigen initiatief. Vraag het eerst aan de arts.
- ▲ Zorg voor voldoende voorraad.
- ▲ Toedieningsuren zijn richturen, al zijn er uitzonderingen.
- ▲ Geef problemen met inname van geneesmiddelen steeds door aan de verpleegkundige of arts.
- ▲ Neem dagelijks de medicatie mee.

Administratie

Je kind wordt frequent opgenomen. Het is dus belangrijk dat de administratie in orde is.

Meld je bij opname altijd aan bij de centrale receptie van het Kinderziekenhuis (ingang 10, route 1000). Ga daarna naar de receptie van de afdeling om je aan te melden bij het secretariaat.

Bij afwezigheid van een onthaalmedewerker op het gelijkvloers van het Kinderziekenhuis of na 17 uur en in het weekend, moet je je aanmelden via ingang 12 of 50 voor je naar de afdeling te komen. Enkel bij dringende opnames kom je meteen naar de afdeling.

Breng altijd de identiteitskaart of kids-ID van je kind mee. Meld het ook als een van de ouders blijft bijslapen.

Volgende afspraak

De volgende afspraak kan op de verpleegafdeling, het dagziekenhuis of de polikliniek plaatsvinden, maar ook bij de huisarts, de kinderarts of in een perifeer ziekenhuis. De verpleegkundigen van de thuiszorgequipe Koester overleggen met jou wie de afspraken met die zorgverleners maakt. Respecteer het uur van de volgende opname of afspraak.

Het ontslagblad is niet alleen een handig document bij heropname in het dagziekenhuis of op de verpleegafdeling, maar ook een veelgebruikt communicatiemiddel naar externe hulpverleners zoals thuisverpleegkundigen, de kinderarts, enzovoort.

Er zijn verschillende soorten opnames/afspraken:

- ▲ Ligdag: minimum één overnachting op de verpleegafdeling.
- ▲ Bedinname of opname in het dagziekenhuis: opname zonder overnachting, bv. voor de toediening van eendaagse chemo, transfusie of onderzoeken in het dagziekenhuis op het gelijkvloers of de vijfde verdieping van het Kinderziekenhuis.
- ▲ Consultatie: meestal op de polikliniek van het Kinderziekenhuis.

Kom enkel bij dringende opnames meteen naar de afdeling.

Heropname op de verpleegafdeling Hemato-oncologie en stamceltransplantatie kinderen

Op het ontslagblad staat hoe laat we je verwachten: voor chemotherapie tegen 8.30 uur, tenzij anders vermeld. Ga eerst naar een van de centrale recepties aan ingangen 10, 12 of 50 en kom dan naar het secretariaat van de verpleegafdeling Hemato-oncologie en stamceltransplantatie kinderen (ingang 10, route 1050).

Heropname in het dagziekenhuis Hemato-oncologie en stamceltransplantatie kinderen

Op het ontslagblad staat hoe laat we je verwachten. Probeer het opname-uur zoveel mogelijk te respecteren. Na registratie aan de centrale receptie aan ingang 10, 50 of 12 kom je naar het secretariaat van de verpleegafdeling Hemato-oncologie en stamceltransplantatie kinderen (ingang 10, route 1050).

Consultatie polikliniek Kinderziekenhuis

Tijdens of na de behandeling voorzien we ook consultaties op de polikliniek van het Kinderziekenhuis.

Breng altijd de identiteitskaart of kids-ID van je kind mee. Aan de receptie op het gelijkvloers van het Kinderziekenhuis registreer je je kind via de aanmeldzuil die naast de balie staat. Daarna meld je je aan de balie van de polikliniek. Wanneer je voor het eerst een poliklinische afspraak krijgt, ga je het best even langs op de polikliniek. De verpleegkundigen kunnen uitleggen hoe een consult verloopt. Verwittig steeds de afdeling wanneer er afspraken wijzigen.

Nuchter zijn

Het kan gebeuren dat je kind bij opname of dagopname nuchter moet zijn voor onderzoeken (bv. echo abdomen, PET-CT,...) of procedures die onder sedatie of narcose plaatsvinden (plaatsen infuus onder Kalinox®, MR onder narcose,...). Richtlijnen daarover staan duidelijk genoteerd in het ontslagblad.

04 WAT BIJ PROBLEMEN?

Er kunnen thuis altijd onverwachte situaties of problemen optreden met je zieke kind. Artsen en verpleegkundigen blijven daarvan graag op de hoogte. Het is belangrijk om problemen te melden.

Telefoonnummers

Hiervoor verwijzen wij naar de complete telefoonlijst in de informatiebrochure 'Het team stelt zich voor'. Je kan de lijst uit de brochure halen en thuis op de koelkast of op het prikbord hangen.

“ Bij ons hangt de telefoonlijst op het prikbord in de keuken. Dat is handig voor de thuiswacht bij dringende of onvoorziene omstandigheden.”

Bij welke symptomen of problemen moet je de afdeling bellen?

Hoewel paniek niet nodig is, zijn de artsen graag op de hoogte wanneer een of meerdere van onderstaande symptomen of klachten optreden. Zo kunnen ze tijdig de behandeling aanpassen.

Koorts

Neem de temperatuur van je kind eenmaal per dag of bij bloes op het gezicht, warm aanvoelen, moeheid, enz. Wanneer de temperatuur in rust en meer dan een halfuur 38°C of hoger is, moet je de artsen van de afdeling verwittigen. Waarschijnlijk moet een arts je kind onderzoeken en moet er bloed afgenomen worden om het aantal witte bloedcellen te bepalen. De bloedwaarden kunnen gewijzigd zijn tijdens het verblijf thuis. Zo'n bloedafname kan enkel gebeuren door een arts verbonden aan een ziekenhuis met een labo.

Neem altijd eerst contact op met de afdeling. De artsen overleggen met jou waar het onderzoek kan plaatsvinden: op de afdeling, het dagziekenhuis of bij de kinderarts in je omgeving.

Geef zeker geen koortswerend middel op eigen initiatief, dat maskeert het koortsverloop en kan een correcte tussenkomst bemoeilijken. Koorts op zich is niet nadelig, het is een verdediging tegen infecties.

De koorts kan gepaard gaan met een aantal andere symptomen:

- ▲ hoesten, kortademigheid, ophoesten van gekleurd slijm, neusloop
- ▲ braken, diarree
- ▲ pijn bij het plassen, oorpijn, keelpijn
- ▲ flauwvallen

De kinderarts zal vragen naar symptomen die de koorts begeleiden om een juiste inschatting te kunnen maken.

Bloedingen

Met de bloedafnames controleren wij niet alleen de witte bloedcellen maar ook de bloedplaatjes. Zijn die laag, dan dienen wij een plaatjestransfusie toe.

Het aantal bloedplaatjes kan thuis dalen. De uitwendige tekenen daarvan zijn bloedingen:

- ▲ neus- of tandvlesbloedingen
- ▲ bloed bij plassen of in de stoelgang
- ▲ bloed bij braken of hoesten
- ▲ toename van blauwe plekken of kleine blauwe puntjes
- ▲ hevige menstruatie bij meisjes

Meld die symptomen aan de arts op de afdeling. Volg daarna goed de instructies die je telefonisch krijgt.

Pijn

Contacteer de artsen van de afdeling wanneer je kind in rust en meer dan een uur lang klaagt over pijn. Pijn heeft altijd een oorzaak. Tijdens het telefoongesprek krijg je richtlijnen over wat er thuis moet gebeuren. Geef geen pijnstillers zonder advies of voorschrift van de arts.

Andere

Breng de artsen ook op de hoogte van:

- ▲ Een verminderd bewustzijn: kinderen die niet goed wakker te krijgen zijn of die niet reageren zoals gewoonlijk.
- ▲ Flauwvallen of stuipen.
- ▲ Abnormale vermoeidheid of ongewoon bleke huidskleur.
- ▲ Braken: wanneer je kind vier uur lang niet kan drinken.
- ▲ Twaalf uur lang niet meer plassen.
- ▲ Vuile steriele verbanden: bebloede verbanden, vochtige verbanden,...
- ▲ Losgekomen verband.
- ▲ Mondproblemen: bloeding, pijn, mucositis,...

De arts geeft de richtlijnen telefonisch door.

Verwittig de artsen of de verpleegkundigen bij volgende problemen:

- ▲ koorts
- ▲ bloedingen
- ▲ meer dan een uur pijn
- ▲ verminderd bewustzijn, flauwvallen of stuipen
- ▲ abnormale vermoeidheid of ongewoon bleke huidskleur
- ▲ niet meer plassen gedurende 12 uur
- ▲ vuile steriele verbanden
- ▲ wanneer je kind niet kan drinken of eten en vier uur lang braakt.

Neem contact met de afdeling op het nummer 09 332 35 47 of 09 332 35 49 en volg de raadgevingen op.

05 ORGANISATIES

Vzw Kinderkankerfonds (KKF)

De vzw Kinderkankerfonds wil de lichamelijke en geestelijke gezondheid van kinderen met kanker bevorderen, de sociale situatie van de kinderen en hun gezin verbeteren en het wetenschappelijk kankeronderzoek ondersteunen.

Sinds de oprichting in 1988 heeft de vzw Kinderkankerfonds talrijke mooie initiatieven genomen om het lot van de zieke kinderen te verbeteren. De vzw investeert in materiële, financiële en vooral professionele hulp.

Projecten zoals Koester (thuiszorg voor kinderen met kanker), deLIEving (opvang voor broers en zussen), comfort-forfait, extramurale activiteiten (familiedag, KKF goes Classic, adoweekends) zijn enkele van de vele realisaties.

Uiteraard gaat er ook een bijzondere inspanning naar het wetenschappelijk kinderankeronderzoek.

Informatie over het fonds en zijn werking: www.kinderkankerfonds.be of op het secretariaat van het Kinderkankerfonds via tel. 09 430 01 10.

Make a wish

Deze organisatie vervult onder bepaalde voorwaarden de grootste wens van kinderen tussen 3 en 18 jaar met een levensbedreigende ziekte. Make a Wish wil de kinderen een onvergetelijke ervaring bezorgen. Ook de ouders en thuiswonende broers en zussen kunnen meegenieten van de wensvervulling. Het zieke kind staat wel centraal.

Villa Rozerood

Villa Rozerood in De Panne is een zorghotel waar ernstig zieke en zorgbehoevende kinderen al dan niet samen met hun ouders kunnen verblijven. De zieke kinderen krijgen de gepaste zorgondersteuning. Ouders, broers, zussen en het zieke kind kunnen er even de dagelijkse zorgen achter zich laten.

Informatie: www.villarozerood.be

Noctiluca

De vzw Kiekafabee is opgericht door ouders van patiënten die zich sinds 2008 belangeloos inzetten om geld in te zamelen voor het Kinderkankerfonds. De vzw Kiekafabee sponsort het project Noctiluca volledig.

Kinderen die in het UZ Gent worden behandeld kunnen samen met hun gezin genieten van een vakantie in Koksijde en Nieuwpoort. Een moment om even op adem te komen in een comfortabel en ruim zespersoonsappartement voorzien van alle comfort. Het is mogelijk om speciale medische zorgen ter plekke te krijgen, in overleg met Koester.

Er zijn nog tal van andere activiteiten. Bekijk de posters op de afdeling of vraag ernaar bij de psychologen.

08 VERKLARENDE WOORDENLIJST

- ▲ **Anti-emeticum:** geneesmiddel tegen braken en misselijkheid.
- ▲ **Chemotherapie:** behandeling van kanker met cytostatica.
- ▲ **Corticosteroiden:** geneesmiddel, bijnierschors hormoon.
- ▲ **Cytostatica:** geneesmiddel om kanker te behandelen. Het remt celdeling en celgroei.
- ▲ **Dagziekenhuis:** een aparte afdeling of een onderdeel van de verpleegafdeling waar patiënten komen voor dagbehandeling. De patiënt overnacht niet in het ziekenhuis.
- ▲ **Erythrocyten:** rode bloedcellen die onder meer zorgen voor het zuurstoftransport doorheen het lichaam.
- ▲ **Hickmankatheter:** een toegangsweg tot een groot bloedvat om medicatie en grote hoeveelheden vocht gemakkelijk te kunnen toedienen. De katheter wordt geplaatst onder volledige verdoving.
- ▲ **Isolatie:** afscherming, bescherming tegen micro-organismen (bacteriën, virussen, schimmels, ...).
- ▲ **Koesterverpleegkundigen:** verpleegkundigen die werken voor het project Koester, het thuiszorgproject van de afdeling op de vijfde verdieping van het Kinderziekenhuis. Ze regelen de thuiszorg en zorgen voor het materiaal.
- ▲ **Koortswerend middel:** geneesmiddel tegen koorts.
- ▲ **Laxativum:** middel om een gemakkelijke stoelgang te hebben, om de stoelgang te bevorderen.
- ▲ **Leukocyten:** witte bloedcellen, spelen een belangrijke rol bij de afweer.
- ▲ **Nuchter:** een aantal uren niets meer gegeten of gedronken hebben. Afhankelijk van het soort onderzoek of ingreep kan dat variëren van enkele uren tot een dag.
- ▲ **Ontslag:** naar huis gaan, het ziekenhuis verlaten na toestemming van de behandelende arts. Ontslagblad, medicatie (voorschriften) en richtlijnen worden meegegeven.
- ▲ **Pedagogisch medewerkers:** staan in voor de opvang en de begeleiding van je kind onder supervisie van de psychologen. Ze streven ernaar om elke dag een halfuur creatief bezig te zijn met elk kind. Ze bereiden de kinderen – samen met de verpleegkundigen – voor op onaangename momenten en begeleiden hen naar de operatiezaal.
- ▲ **Pediater:** kinderarts.
- ▲ **Polikliniek:** een afdeling van het ziekenhuis waar de patiënten terecht kunnen voor consultatie bij de arts.
- ▲ **Richtlijn:** een richtlijn zegt je hoe je iets moet uitvoeren
- ▲ **Sociaal werkers:** zij staan in voor praktische en emotionele ondersteuning. Indien gewenst kan ook de hulp van een psycholoog ingeroepen worden. Je kan bij hen terecht voor hulp bij aanvragen voor bijkomende kinderbijslag, reisvergoeding, bij materiële en financiële problemen en voor andere tussentijdse zaken.
- ▲ **Steriel:** vrij van bacteriën, virussen en sporen op/in allerlei materialen/stoffen.
- ▲ **Transfusie:** toediening van bloedproducten (bloed, plaatjes, plasma) via een bloedvat.
- ▲ **Vaccinatie:** toediening van een vaccin om een ziekte te voorkomen.

09 LITERATUURLIJST

LEGENDE

 Dit boek vind je in de boekenkast van de psychologen

 Dit boek vind je in de boekenkast van de ouderruimte

Vanaf 2 jaar	Vanaf 7 jaar	Vanaf 12 jaar
Vanaf 3 jaar	Vanaf 8 jaar	Vanaf 13 jaar
Vanaf 4 jaar	Vanaf 9 jaar	Vanaf 15 jaar
Vanaf 5 jaar	Vanaf 10 jaar	Volwassenen
Vanaf 6 jaar	Vanaf 11 jaar	

Boeken over ziek zijn, de dokter, het ziekenhuis

Kleuters

- Dag Jules. Dokter Jules – Berebrouckx, A.
-   Anna in het ziekenhuis – Amant, A.
- Hopla naar het ziekenhuis – Wiersema, M.
- Kaatje bij de dokter – Slegers, L.
- Nijntje in het ziekenhuis – Bruna, D.
- Bobbi naar het ziekenhuis – Maas, M.
- Fobo wil niet naar de dokter – Gemme, P.
- Kikker is ziek – Velthuijs, M.
- Nellie & Cezar: Ziek – van Coillie, J. & Godon, I.
-   Musti is ziek – Langenberg-van den Heuvel, C.H.M.
-   Musti in het ziekenhuis – Langenberg-van den Heuvel, C.H.M.
-   De verpleegster – Slegers, L.
- Kikker Cas in het ziekenhuis – Poncelet, H.
- Willewete: Naar het ziekenhuis – van Kaathoven, N. & Hund, M.
- Een kijkje in het ziekenhuis – Hessels, S.
- Draak Dries en de vliegende dokters – Donaldson, J. & Scheffler, A.
- Beterschap – Tellegen, T.
-   Lou in het ziekenhuis – Amant, K.
- De dokter en de verpleegkundige – Slegers, L.
- Balotje bij de dokter – Jagtenberg, Y.
- Diepzeedokter Diederik – Timmers, L.
- Een dag met de dierendokters – Rentta, S.
- Heksenvirus – Daniëls, G. & Brandenburg, L.
-   Eerste hulp in het dierenziekenhuis – Lelarge, F. & Ruyer, F.

- ▲ Balthazar – Mandelbaum, P.
- ▲ De dokter en het leger van Davy – Van de Vendel, E.
- ▲ Mejuffrouw muis in het ziekenhuis – Van Lieshout, E. & Van Os, E.
- ▲ Nu jij ziek bent. Gedichten voor kinderen – Sipkes De Smit, I.

Lagereschoolkinderen

- ▲ Kaat in het ziekenhuis – Moekaars, S. & van Gulp, P.
- ▲ LEFboek – Hoogeboom, J. & Ketelaar, B.
- ▲ Dagboek over leuke dingen en andere zaken – Dagboek van een bednetter
- ▲ Zoektocht in het ziekenhuis – Scholtens, A.
- ▲ Weet jij alles over het ziekenhuis? – Rooijers, E.
- ▲ Kunnen dokters ziek worden? – Musschoot, D.
- ▲ Bezoekuur: alles over het ziekenhuis – Carbo, C.
- ▲ De survivalgids voor langdurig zieke kinderen – Kumar, S.
- ▲ Auww! – Hazelhoff, J.

Boeken over gevoelens

Kleuters

- ▲ Waarom huil je? – Escoffier, M. & Legrand, M.
- ▲ Als verdriet op bezoek komt – Eland, E.
- ▲ Waar geluk begint – Eland, E.
- ▲ De kleur van emoties – Llenas, A.
- ▲ Het kleurenmonster – Llenas, A.
- ▲ Boos – Verroken, S.
- ▲ In mijn kleine hart – Wittek, J. & Roussey, C.
- ▲ Het Tri-tra-tranenboek – Lammertink, I.
- ▲ Toverdruppels – Slosse, N. & Del Moral, R.
- ▲ Boos – Verroken, S.
- ▲ Sam heeft een slechte dag – Bourgeois, P.
- ▲ Een raar gevoel – Bekebrede, N.
- ▲ Het egeltje onder de oude boom – Christianne van Dooijewaard
- ▲ Wat schilt er met je? Voel jij je goed in je pel? – Freymann, S. & Elffers, J.
- ▲ Daantje het vulkaantje – Langbroek, M.

Lagereschoolkinderen

- ▲ De jongen, de vos en het paard – Mackesy, C.

Ouders

- ▲ Praten met je kind(eren) (VKN)

Boeken over anders-zijn

- ▲ Lotje – Bruna, D. (fysieke beperking)
- ▲ Het geheim van de rups – De Bruyne, Elke & De Bruyne, Elfi
- ▲ De epilepsie van Annemarie – Kliphuis, C.
- ▲ Zac in de speeltuin – SMA-gemeenschap (spinale musculaire atrofie)
- ▲ Stille lippen – Dirk Bracke (slechthorendheid)

Boeken over kanker

Kleuters

- ▲ Grote boom is ziek – Slosse, N. & Del Moral, R.
- ▲ Witte veren – Robberechts, S. & De Keyser, K.
- ▲ Roosje – Huige, D. & Mommen, G.
- ▲ Chemo-Kasper – Motzfeldt, H.
- ▲ Radio-Robbie – Naafs-Wilstra
- ▲ Immunno-Lisa – Motzfeldt, H.
- ▲ Grote woorden bij kanker – Verhulst, C. & Vanhouwaert, K.
- ▲ Heksenwens – Daniëls, G. & Brandenburg, L.
- ▲ Prinses Lucie en de chemoridders – Schlichting, G. en Schmitz, D.
- ▲ Vuur en vlam – De Kockere, G.
- ▲ Het kale prinsesje – Şenyürek, A.
- ▲ Een nieuwe bloedfabriek voor Samira (VKN)
- ▲ Joost en het gemene spookje – Sommer, A. & Grotzer, M.
- ▲ Prinses Lily – Van Limbergen, I.
- ▲ Koning Jiro – Lisabeth, V.
- ▲ Janice vecht terug – Schulz, C.M.
- ▲ Lucas en de ziekte die kanker heet – Boonen, S., Vanhoutte, I. & Oud, P.
- ▲ Dappere Daan – Scout, L.
- ▲ Het meisje met de blauwe voeten – Jongejan, B.
- ▲ Kijk, ik ben sterk – Lekanne, E.
- ▲ Oscar in villa Rozerood – Copine

Lagerschoolkinderen

- ▲ Het grote boek van Max en de metabootjes – Mortier, T. & De Bode, A.
- ▲ Bikkel – Van Roon, M.
- ▲ Bed op wielen – Schalk-Meijering, M.
- ▲ Niet voor softies! – Elbers, T.
- ▲ Het klokhuisboek over kanker – Rempt, F.
- ▲ Chemo-kasper (stripboek) – van der Steen, W.

Tieners

- ▲ Jong! (en ziek) – De Sterck, S., Boone, J. & Geysen, W.
- ▲ Het kankerkampioenschap voor junioren – Van de Vendel, E. & Looman, R.
- ▲ Meisje met negen pruiken – Van der Stap, S.
- ▲ Back on track – Van der Plaetsen, T.
- ▲ Gevoel voor tumor – Verdievel, L.
- ▲ Kut Kanker! – Mentel, B.
- ▲ Jacht in het donker – Hughes, M.
- ▲ Zonder vrienden kun je niet ... – vereniging 'Ouders, kinderen en kanker'

Ouders en naasten

- ▲ Hersentumoren bij kinderen – VKN
- ▲ Leven na kinderkanker – 24 interviews – VKN
- ▲ Als kanker je gezin treft. Tips om kinderen te ondersteunen – Van der Maarel, L.
- ▲ Mam, wordt het ooit nog eens als vroeger? – Warnars-Kleverlaan, N. & Molenkamp, C.
- ▲ De bloemenkraal – VKN
- ▲ Mijn kleinkind heeft kanker – VKN
- ▲ De liefdevolle manager
- ▲ Kind en kanker – Kuijer, A.
- ▲ Mijn kind heeft pijn – Goubert, L.
- ▲ Alleen haar zusje kan haar redden – Van Den Bergh, S.
- ▲ Kinderen met kanker: school en toekomst – Marianne C. Naafs-Wistra

Broers en zussen

- ▲ Een raar gevoel – Bekebrede, N.
- ▲ Broers- en zussenboek – van Dijken, A.
- ▲ Mijn broer is een marsmanneling – Minne, B.
- ▲ Zakboekje brussenspinsels – VKN

Spelletjes

- ▲ Haba mijn eerste spellen: bij de kinderarts
- ▲ Snuiters doe-het-zelfspeelset
- ▲ Troostkaarten voor kinderen en jongeren

Doeboeken

- ▲ Snuiters speeltas (-7J)
- ▲ Grote woorden bij kanker – Verhulst, C. & Vanhauwaert, K.
- ▲ Een doosje vol troost – Verliefde, E. & Corten, R.
- ▲ Zezz Vriendenboek voor ziekenbezoek (+8J)
- ▲ Dit ben ik: het leukste schrijf-, teken- en plakboek voor kinderen – Dawn DeVries Sokel
- ▲ Eigenwijsjes: coachingkaartjes voor kinderen

Films/series

- ▲ Paultje en de draak
- ▲ Pilotenmasker (docu, Ned.)
- ▲ Achtste-groepers Huilen Niet
- ▲ My sister's keepers
- ▲ Kankerlijers
- ▲ 4JIM
- ▲ Gevoel voor tumor
- ▲ 50/50 (film, VS)
- ▲ Het meisje met negen pruiken (film, Dui)

Interessante websites

Ouders

<https://diagnose-kanker.nl/kinderen-met-kanker/>

<https://diagnose-kanker.nl/kinderen-helpen-begrijpen/>

<https://diagnose-kanker.nl/jongeren-en-kanker/>

<https://diagnose-kanker.nl/reacties-van-kinderen-herkenbaar/>

<https://www.kinderkankernederland.nl/>

<https://www.thha.nl/>: website van het Toon Hermans Huis Amersfoort

<https://www.allesoverkanker.be/inspiratie#spring-naar-voor-ouders-met-een-kind-met-kanker>

Jongeren

<https://www.allesoverkanker.be/jong-en-kanker>

<https://geluksdriehoek.be/>: website over mentaal welzijn

<https://www.noknok.be/>: website over mentaal welzijn

<https://gripopjedip.nl/>: website over mentaal welzijn

<https://www.awel.be/>: Awel luistert naar kinderen en jongeren

<https://www.allesoverkanker.be/inspiratie#spring-naar-voor-ouders-met-een-kind-met-kanker>

Goed om te weten

Ken je nog andere interessante boeken en websites? Geef het ons gerust door.